

“ ዕርቅን ፍትሒን ፡ መዋጽኦ ንመጻኢ ”

ብዕለት 23/01/2021 ኣብ ስነትና መርበብ ፡ ሓደ ዓቢ ኣርእስቲ “ ዕርቅን ፍትሒን ፡ መዋጽኦ ንመጻኢ!!” ዝብል ኣርእስቲ ኣልዒሉ፣ ምስ ተኸፊልቲ ስነትና መርበብ ፡ ሙሁራት ሰብ-ተሞክሮን ዜጋታትና ፡ ኣቶ ጳውሎስ ተስፋጊዮርግስ ኣቕራቢ መደብ፡ዶር. ኣማኑኤል ገብረመድህን ኣማኣካለ ፡ ዶር. ኣዳነ ገብረመስቀል፣ ዶር. ሳልሕ ጅምዕ ፡ ኣቶ ዳዊት ገብረመስቀል(Panelist) ተሳተፍቲ ናይ ዘተ፣ ምኽንያቱ ዝሓለፈ እዋናት ናብዚ ዓቢን፣ከም ሂወት እንጽብዮ እንደልዮን ዕርቅን ፍትሒን ዝዓለመ መደብ ንምቅርራብ በቢ ወገኖም ብዝተፋላለዩ ኣርእስቲ መደባቶም ኣቕሪቦም ከም ዝነበሩ፡ ኣቶ ጳውሎስ ኣብ ዘቕረቦ መደሩ፣ብጽማራዊ መገዲ ኣቕሪብዎ እዩ። እዚ ስለ ዝኾነ ነቶም ዝቐርቡ ዝነበሩ ዝተፋላለዩ ሕቶታት ኣብ ርእሲ ናይ ኣቶ ጳውሎስ መብርሂ ይህቡ ነይሮም።

ኩቡራት ተኸታተልቲ መርበባት (ወይብ ሳት)፣ ከም ዝተረዳእኩም፣ ዝበጸሕኩም ብቕዓተ ትምህርቲ ዑዞዝ ኣድህቦን ተገዳስነት ዘሕድር ምዃኑ፡ኣብቲ ዝግበር ዝነበረ ዓውደ ዘተ፡ ስለ ዝተረዳእኩ፣ ኣነ እዉን ዶክተርነት ናይ እንጅነር ሲቪል ምዃነይ ሰውነተይ ከላለ፤ ኣድህቦ ምእንቲ ክረከብ እምበር መዓርግ ትምህርቲ መምዘኒ ናይ ደቂ ሰባት ዘይኮነስ ኣብ ሕብረተሰብ እተበርከቶን እትህቦን ጠቕሚ ምዃኑ ኣዝዩ እዩ ዝርዳኣኒ። ብዝኾነ ኣነ ዶር. እንጅነር ፍትዊ ክፍለ ይብሃል።

ኩቡራት የሕዋትን ኣሓትን ፡ ኣነ ኩሉ ግዜ ሓሳቤ ክቕርብ ከለኹ ብዓይኒ (critic) ሃያሳይ፡ኮይነ ክቕርብዮ ደስ ዝብለኒ። ምኽንያቱ ጸፉፍን እርሙን ስርሓት ንክማላእ ተኸታተሊ፣ህየሳዊ(ነቕፌታዊ) ሰባት ኣብ ሞንገኻ ምስ ዝህልዉ፡ኢሊ ንሰውነተይ ስለ ዘእመንክዎ፤ እዚ መገዲ መሪጸ።

ኩቡራት የሕዋትን ኣሓትን ፡ ኣብቲ ቀንዲ ኣርእስቲ ብ-ዓይኒ ሃያሳይ ክኣቱ፡እቲ ኣጋባብ ባይታ መራኸቢ ቡዙሃን(ZOOM) ክጅምር፡ ብዙሕ ግዜ ይቐረጸን ይዕጽን ይኸፈትን ብምንባሩ፣ንዓይን ንክምዘ ከማይ ተኸፋሊ ብጉቡእ ክትሰዕስ ወይ ክትካታተሎ ኣጸጋሚ ከም ዝነበር ይሕብር። ስለዚ ዝሓሸን ዘይቐረጸን መራኸቢ ቡዙሃን እንተ ዝጥቀም ምስ ተመርጸ ይብል።

ዶር. ኣማኤል ገብረመድህን ኣላዛቢ (moderator) ምስ ቡዙሓት ተሓባብርቲ ንዘተ መኣዲ ይመርሑ ነይሮም። ኣጋባብ ናይ ኣላዛቢ ብወገነይ ብጉቡእ መሪሕዎ ኣይብልን። ምኽንያቱ ነቶም ክሓቱ ተዳልዮም ዝነበሩ፡ቅድሚ ሕትኣም ምቅራብም፣ ”እንተ-ደኣ ካብ ኣረስቲ ወጺእኩምን፣ ካብ ሕቶ ናብ ርእይቶ ኣቲኹሙን ጠጠው ክብለኩም እየ “ ፡ ዝብል መጠንቀቕታ ኣቕሪቡ።

ዝመጸኒ ሓሳብ ንሓታቲ ብኸምዘ ኣጋባብ ቅረብ-ዶ ይብሃል እዩ ? ንዓይ ገሪሙኒ፡ ብዝርዳኣኒን ተሞክረይን ገደብ ናይ ሕቶ ንኣብነት 2.00 3.00 4.00 ደቐቕ ናይ ሕቶ፡ ከምኡ ናይቲ መልሲ ዝህብውን እንተኾነ ገደብ 10/15 ደቐቕ ተባሂሉ ግዚያዊ ምምሕዳር ኣጋባብ(ሕጊ) ክህሉ ይካኣል። ስልዚ ንሕጊ ትምእዘዝ ኣላዛቢ ክኣ ኣኸባር ሕጊ ኮይኑ የዋሃህድ ዝብል ራኢ ኣሎኒ። ስለዚ ናጽነት ናይ ሓታታይን ዋሃብ መልስን ይኸብር።ብወገነይ እዚ ዓይነት ዝተከተለ ኣጋባብ ኣይነበረን።

ንዓይ ዝበጸኣኒ ዕጫ፡ሚክሮፎን ከፊተ፣ብጹሑፍ ክሓትት ኣቕሪቦ ኣለኹ እሞ ኣስተብሁሉላይ እንተ በልኩ፡ ተግሳጽ ዝተሓወሰ፣ ካብ ተሓባባሪ ኣላዛቢ ጎይትኣም መብራህቱ ፣ ኣስቁጥ ዛግይነቱ ኢድካ ሓፍ ኣብል ዘይትኸእሎ እንተ ኮንካ.... ዘስምዕ ሃንደቢታዊ ኣሃራርባ ተደርቡይላይ።እዋእ ንዕርቅን ፍትሒን ዶ ኣይኮነን እዚ ባይታ ዘተ ? እታ ናይ ኣላዛቢ ተጻዋራይን ኣላይን ኮንካ ሰላም ምንጋስ ካብዚ ኣኸባ-ዶ ኣይኮነትን ትጅምር ...ወዘተ ሓሳባት ይቃላቕሉኻ !! ገሪሙኒ፡ ብዝኾነ ኣብ ዓውዲ ዘተ ክኸፈት ከሎ፡ እቲ እርሙን ትሑቱን ኣቃራርባ ካብቶም ነቲ መኣዲ ዘተ ዘካይዱ እዩ ክጅመር ዝነበሮ።

ስለምንታይሲ ነቲ ብህርፋን ብድልዮት ካብ ተኸፋሊ ናብ ተሳታፊ ክሳገር ዝህቅን፣ኣቕዲምካ እግረ እግሩ ምቕርሳም ኮይኑ ስለ ተሰማዓኒ፣ነዚ ስኽፍታይ ከይ ሓበርኩ ክሓልፍ ኣይደለኹን። ምስ ሙሉእ ኣኸብሮት ን-ኣዳለውቲ መኣዲ ዘተ። ብድሕራኡ ኢደይ ሓፍ ካብ ምባል ኣየቋረጽኩን ዝጸዋዓኒ ሰብ ግን ኣይነበረን ብ-ግለ እዉን ንገለ ተሓባብርቲ ሓቢረ መልሲ ኣይረኸብኩን። ደጊመ ካብ ከምዚ ዓይነት ምሕደራ ክትእረሙ ይላቡ።

እቲ ን-ዓይ ዘገደሰኒ ዝነበረን ዘሎን፡ ነቲ ኣርእስቲ ዝተላዕለ መኣዲ ዘተ፡ዕርቅን ፍትሒን ፡ መዋጽኦ ንመጻኢ !! ኣገዳስነቱ ነቲ ቀንዲ ሓሳብ፣ድሕሪ ምውዳቕ ማፍያ ደስቡጣ ስርዓተ ኢሳያስን ጉጁሉኡን፡ብኸመይ ምስግጋር ይግበር፡ ፍትሒ ዲሞክራሲ ልእላውነት ሕጊ ሰላም፣ስነት፣ሃገራዊ ውህደትን፣ዕርቅን ኣብ ህዝብና ብከመይ ይሰስኑ? ዝብሉ ወኸሳታት ክልዓሉ ዘለዎም ሕቶታትን፣መልሲ ንምርካብ ክጸዓርን ባህርያዊ እዩ ።

ብሰንኪ ጉዕዞ ብረታዊ ቃልስናን ዝፈጠሮ፣ ቅርሕንትን፣ቁሚን፣ ገበነታትን፣ቀንጻላታትን፣ውግእ ሓድሕድን፣ ስጋብ ምስ ወያነ ብምትሕብባር፣ን-ተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ፡ካብ ሜዳ ኤርትራ ክወጽእን፣ እዝን ከምዝን ዝበለ ዓቢይቲ ገበናት ዝፈጠሮ ቁስልን ብቐሊል ዘይርሳዕ ይኹን እምበር፤ ዝግምገመሉን ሰብ ገበን ኣብ ቅድሚ ሕጊ ዝቐርብሉን ጉቡእ ፍርዲ ዝውሰደሉን፡ንዕኡ ዝኸዉን

ባይታ ስጋብ ዝህሉ፣ሕጂ ክግበር ዘለዎ ብናይ ሓባር ቃልሲ፣ነዚ ዘሎ ማፍያ ደስቡግ ኢሳያስን ጉጅሉኡን ካብሱሩ ክምሓው ክኸውን ዝግባእ።

ብሰንኪ እዚ ገባቲ ኣግላሊ ዘማቲ ፈላላይ ስርዓት ኢሳያስ ኣብ ህዝብና ክፈላሊን ነሕድሕዱ ከይቃዶን፣ኣብ ሞንጉኡ ጽልኢ ክሓድርን፣ብሃይማኖትን ሕብረተሰባዊ ምርሕሓቕን ዘይምትእምማንን ክፍጠር፡ዝጸዓሮን ዝጸዕሮ ዘሎ ፍሉጥ ኮይኑ፡ህዝብና ነዚ ፈጺሙ ዘይቅበሎን ዘይትርጉሞን ምዃኑ ታሪኹ ዝምስክረሉ ኮይኑ፣ ጸዕሪ ናይዚ ሰይጣናዊ ስርዓተ ኢሳያስ ግን ኣይከቋርጽን እዩ። እዚ ብምርዳእ ዜጋታትና ከስተውዕልን ክፈልጥን **መአዲ ዘተታት** እና ኸፈትና ናይ **ፍትሕን ዕርቅን** መገዲ ጸሪግና ክንጸንሕ ዝብል ብሓቂ ዝንኣድ ተበግሶ እዩ።

እዚ ተበግሶ ስለ ዝገደሰኒ ሞላኳ ኣብተን ቀዳሞት ኣስተምህሮታት ኣይካፈልፎምበር፡ናብዛ ደምዳሚት መአዲ ዘተ፡ዘብጽሑ ብምልኣቶም ዝሳተፍዎ፡ ክካፈልን ብሕቶ ይኹን ብርእይቶ ክሳተፍን ኢላ እዩ ተበጊሰ፣ኮይኑ ግን ባይታ ዘይምርካባይ ብሓቂ ኣታሓሳሲቡኒ፣ ይኹንምበር ብጽምዋ ክካታተል ፈቲነ እዩ።

ከምቲ ኣብ መእተዊ ዝጠቐስኩም ጸገም ናይ (zoom) ብዙሕ እዩ ነይሩ። ምስቲ ዘጓንፍ ዝነበረ ተክኒካዊ ጸገማት ሙሁራትና በቢ ተራ ንዝመጽእ ዝነበረ ሕቶ መሊሶም ፡ ንዓይ ኣዕጋቢ ኣይነበረን ዝብል ግምት እዩ ዘሎኒ።

ካብ ኣርእስቲ ክጅምር፡ **ዕርቅን ፍትሕን፡ መዋጽኢ ንመጻኢ!!** ፡ ቀዳማይ ሕቶይ **ፍትሒ ዶ ይቐድም ዕርቂ?** እዚ ሕቶ ብተዳጋጋሚ ይቐርብ ነይሩ ። መልሲ ብቐዳምነት ዕርቂ ምኽንያቱ ሰላም ክህልወካ ዕርቂ ክትገብር ስለ ዘሎካስ፣ ዝብል ብፍላይ ብ-ዶር. ሳልሕ ጅምዕ ይጽቀጠሉ ነይሩ።

እቶም ካልኣት ሙሁራት'ውን ክልቲኡ ተማላላይ ወይ ተተካክይ እዩ ዝዓይነቱ ክኸውን ከሎ፡ ገሊኦም ንፍትሒ ብቐዳምነት ይሰርዕዎ፣ገሊኦም ክኣ ማዕረ ማዕረ የቐምጥዎ ከም ዝነበሩ ብዓቕመይ ክርዳእ ኪኢላ።

ዶር. ኣዳነ ገብረመስቀል **ዕርቂ** ሓደ መስርሕ ንሓቢርካ ክትነብር ዝጠቐም ብምዃኑን ብቐጻሊ ዝምዕብል ምዃኑን ብቡሩህ ኣቐራብዎ። ኣብነት ኣብ ጆርመን እቲ ናሲዝም ዝገበሮ ገበናት፣ስጋብ ሕጂ ዘይቀሃመን ዓመት ብ-ዓመት ተዘክሮ ከበሩ ዝውዕለሉ ናይ ሾዋ ቅዝፈት ተባሂሉ ብዓለም ዝዝከርን ዝከብርን ማዓልቲ፡ሰፊሕ ሰሚናርት ይካየድ ምዃኑ ኩላትና እንፈልጦ ጉዳይ እዩ።

እዚ ተዘክሮ ዝካየደሉ ምኽንያት፣ከምኡ ዘኣመሰለ ከይድገምን፣ እቶም ተረፍ ናይ ናሲዝም ስነ-ሓሳብ ዝኸተሉ፣ከም ዱጉል ሓዊ ፡ ውልዕ ጥፍእ ዝብል ዘሎ፣ ጌና ዘይጠፍኦ ምንቅስቃስ፣ንህዝበም ክጥንቀቅን ኣብ ዘይወጽእ ደልሃመት ናዚ-ፋሽዝም ከያኣትውን ቀጻሊ ናይ ዕርቅን ሰላምን ኣብ መዘከር ታሪኽ ዝተሞርኮሰ፡ ዘተን ሰሚናራት ይካየድ ምዃኑ ኩላትና እንፈልጦ እዩ ዝመሰል መግለጺ ብምሃቡ ናተይ ተቐባልነት ረኺቡ። ብወገነይ ዝውስኸሉ እንተ ሃልዩ ናይ ጥልዖን ፋሽዝም፣ ናይ ጃፓን ግዝኣተ ዲክታተርነት ዝምድና ምስ ናዚዝም ፡ ኣብ ሃገር ጥልዖን ይኹን ጃፓን ቀጻሊ መስርሕ **ዕርቅን** ዓባይቲ ሰሚናራትን ኣብ ትምህርቲ እውን ናይቲ እዋንቲ ታሪኽ ብጉቡእ እዩ ዝካየድ።

ብዛዕባ **ፍትሒ** ዝተደርሰ መጻሕፍቲ፣ ዝዝነሩ ታሪኻት፡ዝዝመሩ ቅኔ(Poem)፣ ቁጽሮም ብጣዕሚ ቡዙሓት እዮም። እዞም ሊቃውንቲ **ንፍትሒ** ልዕሊ ኩሉ እዮም ዝቐመጥዎ። ኣብ **ፍትሒ** ዝተሞርኮሰ ቁዋም ፣ ምሕደራ ቁጠባዊ ፣ማሕበራዊ ስርዓታት ክህሉ ከሎ፣ሰላምን ውህደትን ሲኒትን ክሰሰን ዝኸእልን ዝቐልልን እዮም ዝብሉ።ሰለዚ ዕርቂ፣ሲኒት፣ውህደት፣ሰላም፣ግዝኣተ-ሕጊ፣ ኣብ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት መበጊሲኦም ካብ **ፍትሒ** ዝመበቆሎም ምዃናም እዩ ዝርዳእ።

ዓባይቲ ተማራመርቲ ክዛረቡ ከለዉ፣**ፍትሒ** ምስ ተፈጥራዊ ነገራት የዛምድዎ። ወዲሰብ ካብ ተፈጥራዊ ተጻብኢታት ንክካላኸል ሂወቱ ውሕስነት ክረክብን ምእንቲ፡ ምስ ከሙኡ ዝኣመሰሉ ፍጥረተ ሰብ ሓቢሩ ክነብር ግድነት ነይርዎ ። ብሓባር ምንባር ኣጋባብ ክሕዝን፣ መስርዕ ዝሓዘ ማሕበራዊ ናብራ ክህሉ ምእንቲ፡ዝጥርንፎን ዝኣልዮምን፣መስመር ዘትሕዝ መባእታዊ ዝኾነ ግዝኣተ ሕጊ ክህልዎም ኣገዳሲ እዩ ነይሩ። እዚ ዘቐምዎ መሰረታዊን መባእታዊን ግዝኣተ-ሕጊ፣ካብ ባህርያት ተፈጥሮ ዝተቐድሐ ደኣምበር፣ደቂ ሰባት ባዕላቶም ዝማሃዝዎ ከምዘየለ በቢ ዓይነቶም ስነ-ፍልጠተኛታት ኣራጋጊጸዎ እዮም። " **ዋላ ሓደ ነገር ክፍጠር ዝካእል የለን፡ እንታይ ደኣ ክልወጥ(ክሰናዕ) ጥራይ እዩ ዝካእል**" ኣንቱዋን ላውረንት ዶ ላቩዋዘር ፈረንሳዊ ዝበሎ ፣ድሕሪ 100 ዓመት ኣልበር ኣንስታይን ዝደገም ይዝከር ። ምህዞ ቅዳሕ ተፈጥሮ ምዃኑ ብጉቡእ እዮም ዝርድኡ።

ብዛዕባ **ፍትሒ** ብዙሕ ክጻሓፍን ክትዛረብን ይካእል ነይሩ፤ ግናኸ ኣብዛ እዋንዚ ናዓና ዘገድሰና፣ ከመይ ገርና ፍትሒ ክትነግስን፣ ዕርቅን ሰላምን ክርከብን፣ ዝብል ኣርእስትና ከይረሳዕና ናብኡ ከነድህብ እዩ ዝምረጽ።

ሙሁራትና ካብ ኣቶ ጳውሎስ ተስፋግዮርግስ ኣቐራቢ ምስቶም ቀሪቦም ዝነበሩ ተሓባበርቲ (ተሳተፍቲ) ናይ ዘተ፡ሰፊሕ መብርሂ ናይ ዓለምን ብፍላይ ናይ ደቡብ ኣፍሪቃን፣ሩዋንዳን፣ደቡብ ሱዳን፣ ካልኣትን ዘካየደኦ ናይ ዕርቂ መስርሕን ፣ ዘጓኖፎም ጸገማትን ጌናውን ዘይተፈትሐ ኮይኑ ዝርኣይዎ በቢዓይነቱ ምኽንያታት፣ብፍላይ ብ-ኣቶ ጳውሎስ፡ ምኽንያት መሬት ዘስዓቦ መሰረታዊ ጸገም፡ እቶም ወነንቲ መረትን ርእሰማልን ዝውንንዎ ቤት-ዕዮታት ኮታ ሙዑርዮን ማሕበራዊ ፍትሒ ስለ ዘይተኸተለ፣መስርሕ ዕርቂ ከምቲ እተደለዮን፣ እተጸበዮን ክካናወን ኣይተኸለለን፣ ዝብል ስነምንት ዘቐረበ ኮይኑ ተረዲኡኒ/ና።

እቶም ተሐባብርቲ ዘቐርቡዎ ዝነበሩ ትዕዛብቲ፡ ናይተን ዝተፋላለያ ሃገራት ብምግንዛብ፡ ውሕጅ ከይመጸ መገዲ ውሕጅ ጽረግ ዝዓይነቱ፤ እዚ ነዘን ሃገራት ተጓጎፍውን ዘሎ ማሕበራዊን ፖለቲካውን ቁጠባውን ዘይውሕሉል ናብራ፤ ጠንቁ እቲ ዝተኸትልኦ መስርሕ ዕርቂ ከኸውን ይኸእል፤ ምክንያቱ መሰረታዊ ማሕበራዊን ባህላውን ታሪኻውን ኣቃዋውማ ሕብረተሰብን ጡሉቕ መጽናዕትን ኣብኡ ዝተሞርኮሰ ፍታሕ ስለ ዘይተርኽቦ ከኸውን ይኸእል። ዝብል በቢ ወገኖም ክትንቱን መብርሂ ክህቡን ኪኢሎም። ነዚ ዓይነት ክቐርቡ ከለዉ ንጉዳይና ዘርኢ ምስቲ ናይዘን ዝጠቐሰውን ዝነበሩ ሃገራት ብምዝማድ ፍታሕ፡ ሕጂ ቅድሚ ምውዳቕዚ ደስቡጣ ስርዓት፤ ዘተ ዕርቂ ኣጋባቡ ሒዙ ኩለን ኣብ ደምበ ፍትሒ ዝሞሰኦ ዘለዎ ባይታ ዘተ ዕርቅን፡ ሓቢርካ ትሰርሓሉ መደባት ክፍጠር ኣለዎ። ዝብል መግለጺ ዝሃቡ ኮይኑ ተረዲሑ/ና።

እቲ ኣብ ብረታዊ ገድልና ዘጓነፈ ገበናት ብምዝካር፤ ንሱ ገዲፍዎ ዘሎ በሰላን ስምብራትን ዘይ-ሓወየ ቁስሊን፡ ብተወሳኺ በዚ ማፍያዊ ደስቡጣ ስርዓተ ኢሲያስ ጉጅሉኡን ፈጠርዎ ዘሎ ምርሕሓቕ፤ ዓለታውን ሃይማኖታዊ ፍልልይን ምጉዝዘይን፡ ዝተሞርኮሰ ስግኣትን ፤ ከስዕቦ ዝኸእል ጉድኣታት ተገንዚብካ ክርከብ ዘለዎ፡ናይ ፍትሕን ዕርቅን ምድህሳስን ጸኑዕ መጽናዕቲን፤ ሰፊሕ ንኹሉ ዘሳትፍ፡ መኣዲ ዘተ፡ኮንፈረንስ ፡ሰሚናራት፤ ክካየድን ኩሉ መራኽቢ ቡዙሃን ናብዚ ዘድሃበ ሃገራዊ ዘተ ፣ግዲኤን ክበርክታን ስርሕይ ኢለን ክሕዞኦ ከም ዘለውን መብሪሂታት ይዋሃብ ነይሩ።

ልክዕ ክንዛተየሉን ክንቅረበሉን ከም ዘሎና ንሕናውን እንብህገን እንደልዮን ጥራይ ዘይኮነስ፤እቲ መሰረታዊን ክርስ ስርሓትና ከኸውን ከም ዘለዎ እንኣምነሉ ጉዳይ እዩ።

እቲ ንዓና ዘተሓሳስበና ግን፤ ኣብነታት ናይ ደቡብ ኣፍሪቃ፡ፍሞንግ፤ደቡብ-ሱዳን ...ወዘተ ምስ እዚ ናትና ዘሎ ጸገማትን ከኸውን ዝኸእል ህሞትን ቂር ከብለናን ከተሓሳስበናን፤ ጥርጠራ ክሓድረና ዝኸኣለ ።

እዘን ኣብ ላዕሊ ተጠቐሰን ዘለዎ ሃገራትን ካልኣት'ውን ክውሰኻ ይኸእላ፡ ዝበዝሓ ጸገማትን ዓለታዊ ሽግር ዝፈጠሮ ውግእ ሓድሕድን ህልቀት ህዝብን ፤ ምስ ናይ ህዝብና ክናጸጸርን ክዛመድን ይኸእል-ዶ ? ዝብል ሕቶ እዩ።

ይታትናን ታሪኽናን ከም ዝምህር፡ኣብ ህዝብታትና ይኹን ኣብዛ ሕጂ ሃገረ ኤርትራ ኢላ ትጸዋዕ ዘላ ጥንታዊት ሃገረ ምድረ ባሕሪ፡ ናይ ዓልዮት ይኹን እምነታት(ሃይማኖት) ግጭት ከምዘይነበርን ዘዮሎን እዩ ዝትረኽን ዝባሃልን። ዋላ'ኳ ባዕዳውያን ዝሕቲ ኣብ ውሽጢ ማሕበረሰብና እናሰለጹ ኣብ ነንሕድሕድ ክፋላለዩና እንተፈተኑ፡ዘውጽእዎ ስትራተጂ ክዕወትሉ ከም ዘይካላሉ ኢና እንፈልጦ ።

ሓደ ኢጣልያዊ (Ruffillo Perini) ፍሬሎ ፐሪኒ፡ካርቶግራፊኛ ዝጸሓፎ መጽሓፍ፡ መረብ ምላሽ ዘርእስቱ፡ ህዝቢ ምድረ ባሕሪ ብናይ ዝሕር ርእሶም ግዝኣተ-ሕገን፤ ብዝሕነቶም ብሓድነቶምን፤ተዋሃሂድካ ምንባርን ዘጥሪይዎ ሃብታም ማሕበራዊ ሂወት፡ ንመዕራባውያን (ንኡቺድንት) ከቕንእን ስጋብ ከምህርን ዝኸእል፡ዝብል ጥልቕ ዝበለ ስነምግባር እዩ ዘቐርብ።

ሲዒብና እነመልክቶ፡ ኣብ ትሕቲ ውሕስነት ሃገረ ዓባይ ብርግንያ ኮሎና ፤ ብወኪላ ኣቢላ ኤርትራ ኣብ ክልተ ክትምቀል፤ ዝብል እማመ ናብ ሕብራት ሃገራት ዓለም ዝቀረበ፡ ቕጽፊ ወይ ሰልፊ ናጽነት(Eritrean Blok for Independence) ብምቕም፡እምቢ ኣይንምቀልን ከም ዝበሉን፡ ቀዳማይ ሰዉእ ሓድነት ህዝቢ ኤርትራ ኣቦና ሸኽ ዓብደልቃድር ከቢረ፤ ናብ ሓብራት ሃገራት ንምቕዋም እማመ መንግስቲ እንግሊዝ ክቃረረቡ ከለዉ ብ-ኣንድነታውያን (ዑሱባት መንግስቲ ኢትዮጵያ) ከም ተቐትሉ ዝዝከር እዩ።

ብዓቢኡ ፈደረሽን ምስ ኢትዮጵያ ብዘይ ድልዮት ህዝብና ምእንቲ ከይማቐቀል ተገዲዱ ከምተቐበሎ ኩሉ ግዜ እንዛረበሉ ጉዳይ እዩ።

ብቀሊሉ ሓድነቱ ዘይሰብር ህዝብና፡ዋላ ኣብ ግዜ ብረታዊ ቃልስና ዝተሸበተ ምፍልላይ ፡ክልተ ሃገራውያን ውድባት ዘሰዓቦ ውግእ ሓድሕድ፤ ጠጠው ንምባል፡ናይ ጸላኢ ዕርዲ ከይፈርሐ ሰጊሩ፤ ኣብ ገጠራት ኤርትራ ብምኻድ፡ሸማግሌ ዕርቂ ኣውጺኡ፡ ብዙሕ ጸዕሪ ከም ዘካየደ ናይ ቀረባ ታሪኽና ዝምስክሮ እዩ።

እቲ ጸማም እዝኒ ዝሃበን፤ንዕርቂ ቁሩብ ዘይነበራ፡እተን ክልተ ሃገራውያን ውድባት ክኾና ከለዎ፡ብፍላይ ሸርሕን ተንኮልን ናይዚ ሕጂ ኣብ ስልጣን ተወጢሑ ዘሎ፡ንህዝብና ኣብ ዲቕ ዝበለ ደልሃመትን ጸገማትን፤ስጋብ ልእላውነት ሃገር ምጥሓስ ተበጺሑ ኣብ ተኣፋፊን ኣስጋእን እዎን ምህላውና፡ኩላትና እንሳማማዓሉ ጉዳይ ምዃኑ ዝስሓት ኣይመስለናን ።

ስለዚ ካብ ናይ ካልኣት ሃገራት ኣብነታት ሃሰስ ምባል ንኣፍልጦ'ኳ ጸቡቕን ኣገዳስን እኳ እንተኾነ፡ እቲ ሙርኩስን ቀንዲ ክንሰርሓሉ ዘሎና፡ ናይ ኣብታትና ታሪኽን ብምብጋስ፤ እምነት ኣብቲ ለባምን ሃብታምን ተሞክሮን ተሞርኩስና፤ንስግኣትና ዝባርፈሉን ፡ እቶም ዓገብ ክባሃሉ ዘለዎም፡እዞም ብሸም ዲሞክራሲያዊ ስርርዕ ተወዲብና ንሃገርና ምድሓንን ሓድነት ህዝብን ዝብሉ ዘለዉ እዩ።

እታ ብቐዳምነት ከቐመጥዎ ዘለዎም፡ ልእላውነት ሃገር፡ሓድነት ህዝቢ፡ ኮይኑ ብሃገራዊ መልክዕ፡ንኹሉ ደቂ ሃገር ዝሓቀፍ ናይ ሓባር ጽላልን ሓቢርካ እትሰርሓሉ መደባት ክስንዱን ክሰርሑን ፡ህዝቢ ማእከል ዝገብር ዓይነት ፖለቲካ ክካይዱ ከም ዘለዎም፡ ዓገብ ክንበል እዩ ዝግባእ ።

24.01.2021

እቲ ሕማም ናይዘም ንውድብ፡ ካብ መስርሕ ሓሊፉ ከም መንነት ዝርእይዎን፣ ናተይ ናቱን እንበልካ ኣብ ዘይውዳእ መስርሕ ዘተን-30 ዓመታት ዝተኻየደን ዝካየድ ዘሎን፣ መዕረፊ ክግበረሉ፡ ኣብ ታሪኽዉን መንዩ ንመገዲ ፍትሕን ዕርቅን ቀይዶ ሒዝዎ ዝብል ወኽሳ ሓላፍነቱ ክስከሙ ምዃናም፣ ከነዛኻኸሮም ቁኑዕ ኮይኑ ይርኣየና ።

ብዝኾነ ብወገና ነባሪ ቀጻሊ ብዛዕባ፣ ፍትሒ ኣብኡ ዝተሞርኮሰ ውህደት፣ሲኒት፣ሰላም፣ዕርቂ ዝብሉ ሓረጎታት ዝካየዱሉ ዓውደ ዘተ፣ሰሚናር፣ዋዕላ እና ተቐረበ ኣብ ቅድሚ ህዝቢ ንኹሎም እቶም ናይ ውድባት ጉኑናት (élite) ቀሪቦም ግብራዊ ውሳኔ ክወስዱ ከም ዘሎዎምን ጸቕጢ ክግበረሎምን፣ ድሕነት ሃገርን ህዝብን ቅድሚ ውድባም ምዃኑ ብግልጺ ብትሪ ክንገረሎም ዘድሊ ይመስለና።

ሎሚ ግብራዊ ድኣምበር ተስፋ ወሃቢ ዝና ኣይኮነን ዝድለ ዘሎ።

ከም ውጥን ከነቐርቦ እንደሊ ከምቲ ያታትና ወይ ታሪኽና ዝምህረና ፡ሓንንቲ ቆዋሚት ሽማግሌ ዕርቂ፡ብ-ዓቢይቲ ደቂ ሃገር፣ሰብ ተምክሮ ፣ሙሁራት ኣካላትን፣ ሓለፍቲ እምነታትን፣ ኣብ ምድያ ዝዋሰኡ፣ደቂ ኣንስትዮን መንእሰያትን ዝሓወሰ ክትቐወም። ንኹለን ኣብ ደምበ ፍትሒ ዝዋሳኡ፣ውድባትን ህዝባውያንን ሲቪካውያን ምንቅስቓሳት ብምርካብ፣መገዲ ውህደት ክሕዙን፣እቲ ቀይዶ ሒዙና ዘሎ ጉድኣታት፣ጉዕዞ ብረታዊ ቃልሰናን፣ እዚ ማፍያዊ ደስቡጣ ዝገበሮን ዝገብሮ ዘሎ እንግምግመሉ፣ዘድሊ ስጉምቲ ኣብ ፍትሒ ዝተሞርኮሰ ውሳኔ ዝውሰድሉ ስጋብ እንበጽሕ፣ ኩሉ ኣሎ እንብሎ ጉዳያት ተወንዚፉ፣ሕጂ ነዚ እንኮ ጸላኢ ህዝቢ ኤርትራ ኢሳያሰን ጉጅልኡን ካብ ስሮም ክምሓዉ፣ሓቢርና ክንቃልስ ክግበር እተቃራርብ ሽማግሌ ተድሊ ኣላ ዝብል እማመ እዩ ኢና ንብል።

እዛ ሽማግሌ በቶም ናይ ምድያ ኣባላታ ኣቢላ ጸጋሚ፣ዓንቃፊ ንምቅርራብን፣ሓባራዊ መደበ ስርሓት ኣብ ቅድሚ ህዝቢ ከተጋልጸምን ህዝቢ ክፈልጦም ምግባር፣ንዘካይድዎ ስርሓት ኣሳላጢ ክኸዉን ይኸእል። ጉሉጽነት ዋና መስርሕ ክኸተሉ እዩ ዝግባእ።

ንሎሚ ኣብዚ ጠጠው ንብል

ኣዳለውቲ ፍትዊ ክፍለ ምስ ብዙ ቡቱኛሊ